

„Stajerc“ izhaja vsaki petek, datiran z dnevom naslednje nedelje.

Naročnina velja za Avstrijo: za celo leto 3 krona, za pol in četrt leta razmerno; za Ogrsko 4 K 50 vin, za celo leto; za Nemčijo stane za celo leto 5 kron, za Ameriko pa 6 kron; za drugo inozemstvo se računari naročnino z ozirom na visokost poštnine. Naročnino je plačati naprej. Posamezne števe se prodajajo po 6 v. Uredništvo in upravnništvo se nahajata v Ptuj, gledališko poslopije štev. 3.

Dopisi dobrodošli in se sprejemajo zastonj, ali rokopiše se ne vrača. Uredniški zaključek je vsak torek zvečer.

Za oznanila uredništvo ni odgovorno. Cena oznanil (inseratov) je za celo stran K 80, za 1/2 strani K 40, za 1/4 strani K 20, za 1/8 strani K 10, za 1/16 strani K 5, za 1/32 strani K 2 50, za 1/64 strani K 1 — Pri večkratnem oznanilu se cena primerno zniža.

Štev. 10.

V Ptuj v nedeljo dne 9. marca 1913.

XIV. letnik.

Balkanske vojne in zmešnjave.

Mirovna pogajanja na vse strani, — Razmerje med Avstrijo in Rusijo izboljšano. — Rezervisti pridejo domu? — Albanija.

Na bojiščih ni mnogo novega. Boji na polotoku Galipoli in pred Tsataldo počivajo skoraj popolnoma, ker slabe vremenske razmere nadaljevanja ne dopustijo. Istotako je ponehalo obstreljevanje Adrianopla, ki doslej ni imelo prav nobenega uspeha. Položaj za Črnogorce pa je tako slab, da so morali zopet pri Srbih za pomoč prositi. Baje so Srbi tudi odposlali 30.000 vojakov. Seveda skušajo Srbi na ta način vpliv nad Črnogoro dobiti. Medtem so velevlasti že izjavile, da mesto Skutari ostane last nove države Albanije. Albanci so imeli v Trstu velik kongres, na katerem so v splošnem razpravljali o svoji novi državi. Na tem kongresu se je zlasti cesarja Franc Jožefa I. kot „cesarja osvoboditelja“ slavilo.

Velevlasti posredujejo zdaj na vse strani, da bi končalo brezplodno prelivanje krvi na Balkanu. Tudi razmere med Bulgarijo in Rumunsko še v nobenem oziru niso rešene. Nadalje so se zopet pojavila velika nasprotja med Bulgarijo in Srbijo. Mnogo boljše pa so razmere med Avstro-Ogrsko in Rusijo. Poroča se celo, da se bode ob rusko mejo poslale naše rezerviste zopet nazaj poslalo in to v najkrajšem času. Le posebne vojaške odredbe ob srbski meji ostanejo še veljavne. S tem je velika nevarnost evropske vojne, ki nam je skozi celo zimo grozila, za sedaj odpravljena. Hvala grè v prvi vrsti naše mu cesarju... Sicer pa nas čakajo še dnevi hudega razburjenja. Kajti vsak dan se znajo zopet temni oblaki na političnem obzorju pojaviti. Doslej pa so Avstro-Ogrska in z njo zve-

zana Nemčija ter Italija dokazali, da stojijo liki skali in da ima vkljub vsej naši miroljubnosti tudi nasilje aziatsko-balkanskih nasprotnikov svoje meje!

Zopet revolucija na Turškem.

Turški vladi se je posrečilo, odkriti in preprečiti zopetno nevarno zaroto, pri kateri je tudi več cesarskih princov udeleženi. Zarotniki so hoteli sultana odstaviti in Machida Eddin za novega sultana proglasiti. Imeli so že vse potrebne tiskovine pripravljene in tudi ročne bombe za napad na Jildiz Člane vlade so hoteli zarotniki vjeti in zapreti. Ali slučajno je bil tajni načrt vladi izdan, ki je takoj z najstrožjimi sredstvi nastopila. Voditelji zarote so deloma vjeti, večina pa se jim je posrečilo pobegniti.

Bulgari streljajo na tuje parnike.

Iz Šarkeja se poroča, da je tamošnja bulgarska baterija streljala na trgovske parnike, ki so mimo vozili; laški parnik „Monza“ je baje hudo poškodovan. Obstreljavalo se je tudi en francoski in en angleški parnik. Bulgari se izgovarjajo, da se je to v temi zgodilo. Zastopniki velevlasti pa so odločno protestirali.

Srbska pomoč Črnogorcem.

Kakor poročano, se Črnogorcem pred trdnjavo Skutari izredno slabo godi. Junaška turška posadka jih je poslala pri vsakem napadu s krvavimi glavami nazaj. Že doslej imajo Črnogorci razmeroma velikanske izgube, njih dežela pa leži neobdelana, družine vojakov umirajo gladu. Vendar pa kralj Nikita noče odnehati in izjavlja vedno iz novega, da mora postati Skutari črnogorska last. Nikita vè, da ga prekuonejo njegovi „junaki“ raz prestola, ako ne dobi Skutarija. Velevlasti pa, zlasti Avstrija, so že odločno povedali, da je to črnogorsko

prelivanje krvi brezsmiselno, ker bode Skutari pod vsakim pogojem Albaniji ostal. Baje se je postavil tudi že ruski car na to stališče. Tembolj razburljivo je, da je Srbija zdaj baje 30.000 vojakov, 10 težkih in 24 manjših topov z vsem potrebnim Črnogorcem na pomoč poslala. Srbi hočejo torej še naprej proti volji Avstrije zahrbtno cilje zasledovati. Treba jim bode torej odločno povedati, da Avstrija ni voljna, svoje trdno stališče spremeniti. Skutari ostane Albaniji!

Srbska zverinstva v Albaniji.

Dunajska „Reichspost“ je dobila od nekega katoliškega duhovnika iz vzhodne Albanije dopis, v katerem pripovedujejo m. dr.: „Kako grè nam Albanec pod srbsko vlado in kako groza nas prešini pred bodočnostjo, razvidite lahko iz mojih resničnih vstic o bedi našega zapuščenega ljudstva! Neki mladenič iz bližine Scopio mi je sam pravil: Videli smo prihajati srbske vojake proti naši vasi. Vse je zbežalo v hše. Jaz se nisem bal in sem hotel tuje videti. Že so prišli. Dal sem enemu vojaku nekaj denarja. Nakrat sem dobil udarcè po glavi in padel na tla. Vojaki so me pustili ležati in so divjali v hišo. Tam so ubili mojega očeta in mojo mati. Potem so zažgali hiše in pobili vse ljudi. Ko sem zamogel vstati, zbežal sem v gorovje. Tam sem našel eno kmetico. Ostala sva tri dni v snegu. Drugih ljudi ni bilo. Hrane nisva imela nobene. Odmrznile so nama roke in noge. Saj vidite!“ — V Seferu so zažgali Srbi neko kočjo; dva starička, ki nista mogla bežati, so vrgli v plamena. Nekemu možu so zvezali roke in mu veleli bežati; potem so ga ustrelili. Požgali so v tem mesecu brez vzroka sledeče občine: Limbište, Koliš, Terpeca, Gilektar. V zadnjih treh krajih so vse pomorili, tudi ženske in otroke. V vasi Boba so hoteli štiri srbski vojaki ženske onečastiti; vsled tega so jih albanski kmetje pretepli. To je zadostovalo. Prišli so oddelki srbskih vojakov in požgali vsa ter pomorili vse prebivalce. Srečali so potem še 70 katoliških Albancev iz Nikoia, katere so tudi večidel postreljali. V Ipeku so oropali srbski vojaki 3 ženske, Črnogorci pa 3 dekleta. Neki mož, ki je moral 6 tednov dolgo Srbom pota kazati, mi je pravil, da so v pokrajini Luma 32

Dan žalosti.

Spomini na 20. februar 1790, to je smrtni dan cesarja Jožefa II.

(Nadaljevanje in konec.)

Hudi napad kašlja končal je cesarjev govor. Nekaj časa ležal je in dihal težko; okoli stoječi so čutili, da grè z njim hitro proti koncu. Ko je napad malo ponehal, mignil je z roko, da naj se spovednika pokliče. Ko je ta prišel, odprl je cesarjev molitvenik in čital poluglasno povest o dobrem Pastirju.

Ko je končal duhovnik z besedami „Tako ostanejo torej vera, upanje in ljubezen“, ponovil je cesar besedo „vera“ z močnim, „upanje“ s tihim glasom, iz katerega je zaupljivost govorila, besedo „ljubezen“ pa v polnem, iskrenem čustvu.

Ko je duhovnik molitvenik zaprl in hotel knjigo zopet na mizo položiti, branil mu je cesar in dejal: „Vzemite knjigo v spomin; jaz je itak ne bodem več rabil!“ Žalosten se je zahvalil duhovnik in se odstranil.

Spomini na težke boje svojih zadnjih let tudi v zadnjih urah njegovega življenja niso hoteli izginiti; vedno zopet je pričel cesar o njih govoriti.

„Znali so me težko in globoko zadeti, najgloblje v moje srce! Sebičnost mi je branila vsak korak in s slepim sovraštvom se me je zasledovalo, ker sem hotel napraviti moje narode proste in srečne, ker sem jih hotel rešiti verig blaznosti in zatiranja. Nahujskalo se je narode moje države drugemu proti drugim, ker je pričela moja ljubljena Avstrija, obsijana od nemškega duha, edina, velika in močna postajati.“

Te pikre besede bile so klic iz najgloblje, od bolesti mučene duše; dolgo časa je cesar molčal, predno je zamogel zopet govoriti.

„Sejal sem ljubezen iz bogatih, polnih rok, sejal ljubezen vsem mojim narodom! Kmetu sem podaril zopet njegovo človeško pravico, iz sramote tlake sem kmeta odrešil; odpravil sem stoletja trajajoči pritisk na meščanski stan. Ali nahujskali so moje ljudstvo proti meni!“

Okoli ust cesarja se je treslo.

„Vaše veličanstvo menite, da Vas ljudstvo ne ljubi več in da je mrzlo in brez čuta za Vaše bolesti?“ dejal je Haddig razburjen. „Ali ne čujete, kako se ljudstvo doli giblje in dreinja? Pogledjte doli, vržite še en zadnji pogled na Vaše ljudstvo!“ In Haddig je odstranil zastor od okna.

Pričenše jutro vrglo je svojo lastno svetlobo v sobo in obledelo goreče sveče. Zdjaj se je čulo tisočero mrmljanje od ceste. Pazno je poslušal cesar in sveto veselje je prešinilo njegov blede obraz.

„Torej so res prišli! Moje ljudstvo, enkrat je moram še videti“, zaklical je potem glasno, „zadnjikrat videti! — Dvignite me!“

Haddig in Laudon sta cesarja podpirala, tako da je mogel pogledati na trg pred gradom. Dolgo, jako dolgo je gledal. Tisočere ljudi je videl, — in vsi so jokali.

„Moje ljudstvo me ljubi — nisem zastonj živel! To je najboljšo zdravilo za rano, ki mi jo je udarilo življenje — moje ljudstvo me ljubi!“

vasi požgali. Kar je prišlo Srbom v roke, vse so pomorili. Ali tam so doživeli Srbi tudi albansko osveto. Izgubili so 8 kompagnij. Le en oficir in par mož je zamogel zbežati. V Dibri so srbski vojaki ropali, kar so dobili. Obupano ljudstvo je potem 100 srbskih vojakov ubilo. Za kazen so prišli novi vojaški oddelki, ki so požgali 24 vasi in pobili vse prebivalce. V Prizrendu so Srbi prepovedali katoliškemu duhovniku, obhajati umirajoče. Kdor občuje s katoliškim duhovnikom, ta pride pred vojaško sodišče. Tako gospodarijo Srbi v Albaniji pred očmi Evrope! Ne vemo, kake bodoje meje naše domovine. Ako bi prišli Albanci pod srbsko vladu, bilo bi to zanje ednako smrtni obsodi. Naj se da Srbom srbske, Albancem pa albanske pokrajine! Milost čisto albanskim mestom: Prizrend, Djakova in Ipek. Ako bi postala srbska, bi se morali umoriti pustiti ali pa se izseliti. S Srbi skupaj živeti je nemogoče! — Tako piše katoliški duhovnik o Srbih, za katere se slovenski klerikanci tako potegujejo!

398

Sredstvo za varčenje

so praktične

Zvezda **MAGGI** JEVE kocke

po 5 v

za 1/2 litra

najokusnejše goveje juhe.

Ime MAGGI jamči za skrbno izdelovanje in izvrstno kakovost.

Politični pregled.

Naša državna zbornica „deluje“, — kako, bomo pozneje enkrat skupno povedali!

V Budimpešti so imeli te dni, ob priliki otvoritve državne zbornice, velike priprave, ker se je pričakovalo nevarne nemire. Vlada je namreč predložila načrt preosnove volilne pravice, ki je naravnost sramotno skrpicilo nasilnega madžaronstva. Ogrska vlada hoče zaplankati svet pred modernim napredkom. Opozicija v državni zbornici, katera seveda ni niti za las boljša in kateri se grè tudi le za lep prostorček ob koritu, sklenila je proti tej preosnovi nastopiti. Obenem so rekli socialni demokratje, da bodejo v znak protesta vprizorili generalni štrajk. Kèr je bilo bati, da bodejo s štrajkom zvezani nevarni poulični nemiri, zbrala je vlada poleg orožnikov in policije še 30.000 vojakov, da zaduši vsak nemir s puško in s sabljo. Ali v zadnjem hipu so socialisti generalni štrajk odpovedali in tako je končal ta nevarni dan mirno. Vlada bode svoje sramotno skrpicilo spravila pod streho, madžaronska klika bode naprej žrla

„Oj veličanstvo, ljudstvo Vas obožuje!“ zaklicala je grofica Kinsky z jokom.

S cesarjem se je odigrala čudovita sprejemba: barva smrti pokrila je njegovo lice in kakor prerok gledal je pred-se.

„Meščan in kmet me ne bodeta pozabila in držala bodeta moj spomin v časti!“

Komaj je bilo slišati njegov glas in težko je cesar dihal.

„Zdaj umrem zadovoljno, saj je moje ljudstvo za-me jokalo! — Pri nogah moje matere hočem počivati — zdravstvijte vsi in prinesite mojemu ljudstvu zadnji blagoslov — ljubezen ljudstva pa vzamem seboj v grob!“

Cesarjeva glava padla je nazaj in se nagnila na stran. „Mislim, da sem kot vladar in človek svojo dolžnost izpolnil!“

Bile so to njegove zadnje besede; njegovo srce je ponehalo utripati. Ljubezen in zvestoba, plavi cesarjevi oči, zaprli so se za vedno.

Črna zastava je zaplapolala raz grada in v mogočnih zvokih je pričelo žalostno zvonjenje vseh zvonov. Njih glas je razširil daleč naokoli vest: „Danes je veliko srce umrlo“ . . .

(D. Süd. Bl.)

in ogrsko ljudstvo bode i zanaprej — brez pravice!

Posledica hujskarije. Ko se je pred Božičom večje množice naših vojakov iz Češkega v Bozno in Galicijo prevažalo, prišlo je v mnogih krajih do pretresljivih dogodkov. Zaradi protidržavne hujskarije čeških listov so se tudi nekateri vojaki daleč spozabili. Tako so se na kolodvoru v Oderfurtu dragonci iz Pardubica, ki so se vozili proti ruski meji, zagrešili zoper vojaške določbe. Tozadevna stroga preiskava je bila te dni končana. Poroča se, da je bilo okoli 80 vojakov na mnogo let ječe obsojenih. Panslavistični hujskači pa so seveda na varnem in se smeji vobogim žrtvam njih gonje.

Okrajni zastop Marenberg. Cesar je potrdil izvolitev župana g. Al Langer za načelnika, in trgovca g. Jos. Schober za namestnika marenberškega okrajnega zastopa.

Bojeviti škofi. 4000 dalmatinskih Italijanov se je pri papežu pritožilo, češ da jih hrvatski škofi zatirajo, da se ne brigajo za odredbe papeža, da pustijo vkljub prepovedi še vedno v cerkvah staroslovanske šege vladati itd. Tem hrvatskim škofom je pač več za politiko, nego za vzvišene nauke katoliške cerkve. Duhovniki zahtevajo od nas, da v bogamo vsacega mladega kaplana; sami pa se niti povelju sv. očeta papeža ne pokorijo . . .

Konzul Prochaska. Poroča se, da hoče avstrijski konzul Prochaska, o katerem se je začetkom balkanske vojne toliko govorilo in pisalo, albansko mesto Prizrend zapustiti. Vložil je baje že lastno prošnjo, da se ga prestavi v Rio de Janeiro v južni Ameriki.

Umrli je prvobornik avstrijskega zrakoplovstva inženir Kress. On se je v naši domovini prvi pečal z letalnimi stroji, ki igrajo danes tako veliko vlogo. Vkljub duhovitosti njegove iznajdbe moral je v revščini umreti.

Posledice vojne napetosti. V mesecu januarju 1913 prišlo je v naši monarhiji 82 večjih trgovin v konkurz; dolgi znašajo več kot 22 milijonev kron. To so večinoma posledice vojne napetosti.

Odstopil je torej, kakor smo že poročali, dosedanji komandant naše vojne mornarice grof Montecuccoli. Bil je nepozabljivega pomena za našo mornarico in doživel je ob svojem slovesu od cesarja in visokih dostojanstvenikov mnogo časti. Cesar je imenoval za njegovega naslednika vice-admirala Antona Haus, ki je obenem nadzornik mornarice.

V Nemčiji hočejo armado v mirovnem stanju na 649.000 mož zvišati, medtem ko je štela doslej le 505.000. Tudi se hoče nadomestno rezervo kakor pri nas vpeljati.

300 letnica družine Romanov. Te dni pričnejo na Ruskem velike slavnosti; praznuje se namreč 300 letnico, odkar je prvi član družine Romanov zasedel carski prestol. Prvi car iz te družine je bil moskovitovski Mihajl Feodorovič, najznamenitejši pa Peter Veliki, ki je Rusijo odprl evropski kulturi. Govori se, da se je vsled teh slavnosti tudi lažje pogladilo nasprotja med Avstrijo in Rusijo in s tem zasigurilo evropski mir, proti kateremu ruska vojna stranka tako hudo rogovili

Steckenpferd

milo lilijino mleko

vedno kakor doslej neobhodno potrebno za racionalno negovanje kože in lepote. Vsakodnevna priznanjevalna pisma. à 80 h povsod v zalogi.

Dopisi.

Dol pri Hrastniku. Takajšni nadučitelj Gnus, seveda zagriženi prvak, bi najraje vse, kar se ne navdušuje za slovensko-srbske vzore, s kožo in dlako požrl; samo zemlje hrastniškega peka L. in pivo iz Gradca ne. Gnus je namreč že večkrat pri dolških krčmarjih tako pivo in zemlje zavrnil in je raje lakoto ter žejo trpel. In dolški krčmarji kupujejo zdaj v smešnem strahu pred nadučiteljem Gnusom zemlje le od peka Roša, pivo pa od znamenite pivovarne v Laškem. Kar se zadnjega tiče, nam je končno vse eno; kajti nas nič ne briga, če se hočejo v Dolu ljudje z

laško kuhano brozgo želodec pokvariti. Glede kruha pa bi le nato opozarjali, da znajo očka Roš predobre kšefte delati in da ne kupujejo moke izključno v slovenskih mlinih. Pri Rošu ne velja prvaško geslo: svoji k svojim! Roš kupuje le tam, kjer je ceneje in kjer zamore boljše kupjije delati. Zato je Gnus že prav mnogo Roševih zemelj snedel, ki so bile narejene iz moke iz nemških mlinov. Sicer pa se Gnus tudi le na Dolu za „slovensko“ pivo kaporira. V Hrastniku in drugod pije tudi nemško pivo. Pa še nekaj: ta zagriženi slovenski Gnus se prav nič ne sramuje, prosjačiti za podporo nemška podjetja! Nemški denar ne bojkotira! Svetujemo dolskim krčmarjem, da se naj raje ozirajo na splošne želje, ne pa na zahteve enega samega zagriženca. Ta Gnus, ki sedi kot „zastopnik učitelstva“ v okrajnem šolskem svetu, se ima pač le svoji narodnjaški zagriženosti zahvaliti, da so ga tudi iz slovenske občinske sobe na Dolu vrgli. Gnusek, pamet je boljša kot žamet! Občani.

Muta (Hohenmauten). (Lepo darilo za narodno delo!) Na Muti se je naselil leta 1910 trgovec Anton Priveršek iz Primorskega. Politiko je od kraja ta človek znal tako trezno peljati, da si je veliko večino nemških odjemalcev pridobil. Seveda to trezno delo pa ni ugajalo ondodnemu učitelju Hrenu na Cirilovi šoli, in je kar na kratko proglasil Priverška za „nemčurja“. A ta ni te besede prenašal, ampak se je od istega časa bolj zanimal za politiko kakor pa za trgovino. Pošteni Nemci so mu pa potem figo pokazali in tako se je začel Priveršek žep krčiti. Sedaj je pa nastala tekma med Priveršekom in Hrenom v politični stvari. Kèr je prvi bolj praktičen bil in je pri vsaki volitvi svoj nos zraven imel, je taka korajža Hrena bolela, misleč da postane Priveršek njegov naslednik. Da se to ne bi zgodilo, je vzela v roke Hrenova frava cugle, (ki na prste stopi in svojo besedo povišuje) ter je začela Priverška z raznimi lažmi obrekovati proti občinstvu. Pa tudi ni nič opravila. Zato se je odločil Hren, da se umakne iz političnega boja; pri tem je gledal, da je Priverška spravil dobro v politično sovraštvo z ondodnimi poštenimi Nemci; in res se je tako zgodilo. Sedaj pa poglejte zvitega lisjaka, zraven Cirilovega in Metodovega posestva se drži tudi posestvo g. Auerja na Muti; tik tega posestva je dal Hren en košček zemlje Priveršku za vrt, vedoč da tukaj je nemogoče v dobrem stanu ohraniti vrt, kajti od vseh strani pridejo živali; in res ni še bil vrt popolnoma opravljen, že je bilo od sosedovih perutnin vse razkopano. Sedaj je o tej stvari še hušje sovraštvo nastalo med Priveršekom in Auerjem in obenem tudi nastala pravda za pravdo; enkrat je eden zgubil, potem zopet drugi. In posledica tega je bila, ko je Priveršek z Mutškimi Nemci vodil boj, je čez pet tisoč kron zapravdal. Torej to je delo slovenskih političarskih vodij! Mi ne bomo tudaj Priverška zagovarjali, kajti on je dovolj škode in sovraštva naredil pri občinskih volitvah na Gortini; pač pa mu tudi izročimo to lepo darilo od Hrena, naj se mu zato hvaležnega izkaže. Naši ljudje si pa naj to zrcalo v roke vzamejo in prepričali se bodo, da ni našim našprotnikom za svojega brata, ako se ravno potaplja, ampak se gre tem političnim voditeljem samo za čast. Torej pazite, da ne padete v njih zanjke! Obenem pa častitamu vodstvu družbe sv. Cirila in Metoda, da ima tako vzorne voditelje na šoli. Le tako naprej, naš kamen raste . . .

Iz Središča. Dragi „Štajerc“, ko bi Ti videl, kako so naši gospodi občinski očetje ali po domače „Hajdinski purgari“ grdo vihali svoje mogočne nosove, ko je „Štajerc“ prinesel članek o Središču! To bi ga najraje pregriznili, tako so srditi na njega in njegovega dopisnika. Posredovali so na vse mogoče načine, da bi ga vlekli pred sodišče, kakor vlačijo mnogo drugih, da bi si vsaj nekaj svojo kaso napolnili. Naš mogočni župan je majal s svojo modro glavjo, da si upa kdo njega vlačiti po „Štajercu“, ki je njemu in vsem narodnjakom trn v peti. Njegov debeli pisar bi se lahko od srda razpočil in v tem srdu se je zaletel v „Orle“, ko si mu poštno vrnili. Potem zopet je začel pikati „Štajerca“ in dopisnika; pa vedi ti mogočni pisar, ki se držiš, ko bi bil Središki bog, da ga ne boš dobil tak